

Sygn. akt: I C 36/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca:	SSO Barbara Przybylska
Protokolant:	protokolant sądowy Aleksandra Strumiłowska

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2014 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa W. H. (H.), K. H.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy - nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 26 czerwca 2003 roku wydany przez Sąd Rejonowy w Zabrze pod sygnaturą V GNC 1764/03 zaopatrzony w klauzulę wykonalności przeciwko powodom – w części, a to w zakresie odsetek od należności głównej przekraczających odsetki maksymalne (czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego) począwszy od dnia 21 lutego 2006 roku
2. w pozostałej części powództwo oddala
3. nie obciąża stron kosztami sądowymi
4. odstępuje od obciążenia powodów kosztami zastępstwa procesowego

Sygn. akt I C 36/14

UZASADNIENIE

Powodowie W. H. i K. H. w pozwie przeciwko (...) Sp. z o.o. w Z. wnieśli o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - nakazu zapłaty wydanego w dniu 26 czerwca 2003 roku przez Sąd Rejonowy w Zabrze Wydział (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem tegoż Sądu z dnia 17 kwietnia 2007 roku.

Powodowie podnieśli, że na podstawie ww. tytułu wykonawczego prowadzone jest przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Rudzie Śląskiej G. M. zastępowanego przez asesora P. D. postępowanie egzekucyjne, przy czym z uwagi na zasądzenie w treści nakazu zapłaty kwoty należności głównej, tj. 11.670,48 zł, wraz z odsetkami umownymi w wysokości 0,5 % dziennie, powodowie spłacili już kwotę 56.769 złotych. Wskazali, że całkowita spłata odsetek wynoszących 0,5% dziennie jest dla nich niemożliwa, że żyją na granicy ubóstwa mimo wykonywania pracy zarobkowej, gdyż wynagrodzenie zostaje zajęte z powodu toczącego się postępowania egzekucyjnego. Podnieśli, że z uwagi na wysokość odsetek i prowadzoną egzekucję należność główna została już faktycznie spłacona kilkakrotnie. Powodowie wskazali, że zwracali się do wierzyciela z prośbami o zaniechanie dalszej egzekucji, m.in. pismem

z dnia 18.02.2010r., z uwagi na fakt, że należność główna i wszystkie koszty zostały już spłacone, lecz pisma pozostają bez odpowiedzi. Podkreślili, że przy należności głównej wynoszącej 11.670,48 zł, to wobec odsetek na lichwiarskim poziomie są one niemożliwe dla spłacenia, na dzień 4.04.2013r. wynoszą 203.774,89 złotych, przy czym wyegzekwowano już od nich kwotę 56.769 złotych. Powodowie wskazali, że cała sytuacja doprowadzała ich do życia w niedostatku i załamania nerwowego, dlatego korzystają z pomocy Poradni Ochrony (...). Powoływali się także na zawyżenie kwoty objętej umową.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa zarzucając, że obowiązujący w dacie wydania nakazu stan prawny pozwalał na zasądzenie odsetek 0,5 % dziennie, dopiero zmiana kodeksu cywilnego z dniem 20.02.2006 ograniczyła wysokość odsetek maksymalnych. Skutkiem zastrzeżenia odsetek wyższych niż maksymalne nie jest nieważność czynności, lecz należą się wówczas odsetki maksymalne. Przyjmując maksymalną wysokość odsetek umownych do zapłaty pozostało 39 758,45 zł.

Na rozprawie powodowie sprecyzowali, że domagają się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie, w jakim należność nie została jeszcze wyegzekwowana.

Pozwana uznała żądanie w zakresie, w jakim dotyczy ono odsetek ponad maksymalne począwszy od 21.02.2006r., w pozostałej części podtrzymała wniosek o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił:

W dniu 19.07.2002r. powódka zawarła umowę dotyczącą montażu systemu alarmowego i monitorowania. Z tytułu tej umowy po stronie powódki powstało zadłużenie względem poprzednika prawnego pozwanego w kwocie 11 670,48 zł – należność główna wraz z odsetkami ustawowymi.

Ugodą z 7.03.2003r. powódka uznała swoje zadłużenie do kwoty należności głównej, powiększonej o skapitalizowane odsetki ustawowe naliczone do 7 marca 2002r. w wysokości 476,01zł. i zobowiązała się uregulować zadłużenie w 2 ratach. Strony ugody ustaliły, że w razie niedochowania ugody wierzycielowi przysługuje prawo do naliczania od niezapłaconej kwoty odsetek umownych w wysokości 0,5 % za każdy dzień zwłoki. (ugoda w aktach VGNc1764/03 – k.10).

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy w Zabrze zasądził od pozwanej na rzecz poprzednika prawnego pozwanego kwotę 11 670,48 zł z odsetkami umownymi w wysokości 0,5 % dziennie od kwot 5 835,24zł – od 15.03.2003 i od 5 835,24zł – od 29.03.2003. Wobec prawomocnego odrzucenia sprzeciwu nakaz stał się prawomocny. (nakaz zapłaty k. 16 akt VGNc1764/03).

Postanowieniem z dnia 5.02.2007r. nadano klauzulę wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela – pozwanego w niniejszej sprawie. (postanowienie k. 15).

Postanowieniem z 17.04.2007r. nakazowi nadano klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużniczki – W. H. (postanowienie k. 15).

Pozwany wszczął egzekucję świadczenia, obejmującego należność główną, odsetki umowne 0,5 % dziennie oraz koszty postępowania.

Powodowie prowadzili z pozwanym korespondencję, w której wnosili o umorzenie zobowiązania, powoływali się na niewspółmierność zobowiązania z tytułu należności głównej ze zobowiązaniem z tytułu odsetek umownych oraz trudną sytuację materialną, która wobec stale rosnących odsetek czyni nierealną spłatę zadłużenia. (korespondencja k. 5-11, 16-18,20).

Według stanu na dzień wyrokowania wyegzekwowano 60 512,27 zł, którą to kwotę zaliczono na poczet odsetek. Według treści tytułu wykonawczego do zapłaty pozostaje 195 965,01 zł. (wyliczenie k. 159,pisma Komornika k. 12,13)

Z dniem 20 lutego 2006r. weszła w życie zmiana kodeksu cywilnego, w szczególności wprowadzono art. 359 § 2¹- 2³ w myśl których maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne. Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie powołanych wyżej dowodów, których wiarygodność nie była kwestionowana.

Sąd zważył:

Podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego określa art. 840 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

a) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;

b) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy,

a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Powodowie powołali się na okoliczność, iż zastrzeżone na rzecz wierzyciela odsetki zasądzone prawomocnym wyrokiem sądu są rażąco wygórowane, powoływali się także na wadliwość pierwotnej umowy. Nie są to jednak okoliczności, które odpowiadałyby wskazanym wyżej przesłankom, ani też których powodowie nie mogliby podnosić w toku postępowania zmierzającego do wydania tytułu egzekucyjnego. Powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności nie może prowadzić do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z tym nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia w oparciu o przepis art. 840 k.p.c. W toku procesu na podstawie art. 840 kpc nie może dojść do ponownego badania istoty stosunku cywilnoprawnego, który łączył strony i badania okoliczności wskazanych jako podstawa faktyczna powództwa. W konsekwencji nie może być przedmiotem rozpoznania sama kwestia adekwatności świadczenia umownego czy zastrzeżenia przez wierzyciela nadmiernych odsetek, która mogła być badana tylko w postępowaniu głównym, prawomocnie już rozstrzygniętym.

Powodowie powoływali się jednocześnie na to, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) . W ich ocenie nastąpiło to poprzez fakt, że należność główna wynosiła 11.670,48 zł, a w toku egzekucji wyegzekwowano już wielokrotność tej kwoty, odsetki narastają o 0,5% dziennie i nie mają oni realnej możliwości wypełnienia świadczenia. Jednocześnie podnieśli, że mimo obowiązywania od 20.02.2006r. „ustawy antylichwiarskiej” kwota odsetek nie została zmieniona.

Odsetki w wysokości 0,5% dziennie zasądzone od należności głównej 11.670,48 zł w nakazie zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w dniu 26 czerwca 2003 r. w sprawie V GNc 1764/03 Sądu Rejonowego w Zabrzcu Wydziału (...) W dacie wydania nakazu nie było to orzeczenie niezgodne z prawem. Jednocześnie odsetki te były odsetkami umownymi, a zatem ma do nich zastosowanie regulacja § 2¹

- § 2³ art. 359 k.c. Skutkiem zastrzeżenia dla odsetek wynikających z czynności prawnej wyższej wysokości niż odsetki maksymalne nie jest nieważność czynności, lecz jak stanowi art. 359 § 2² k.c. należą się wówczas odsetki maksymalne. Wymuszający charakter nadany przepisom o odsetkach maksymalnych sprawia, że od daty wejścia w życie tej regulacji

ustawowej dopuszczalna jest redukcja ex lege wysokości odsetek, również w prawomocnym orzeczeniu, do wysokości odsetek maksymalnych.

W doktrynie podkreśla się bowiem, że obniżenie wysokości odsetek do poziomu dopuszczalnych następuje z mocy prawa, bez konieczności dokonywania zmiany normy prawnej przez strony, czy składania oświadczenia przez jedną z nich, a zatem stanowi zdarzenie materialnoprawne, z którym łączy się ograniczenie obowiązku stwierdzonego tytułem wykonawczym w zakresie zasądzonych odsetek do wysokości prawnie dopuszczalnej i od daty wejścia w życie regulacji prawnej w tym zakresie.

W przypadku powództwa opozycyjnego opartego o art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. może być przedmiotem badania to, czy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Dłużnik może w takim postępowaniu egzekucyjnym powoływać się na istniejące ograniczenie prowadzące do umorzenia postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1996 r. sygn. I CKN 7/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 39). Tak sformułowane powództwo opozycyjne może być jednocześnie przedmiotem uznania powództwa w części, gdy takie stanowisko znajduje uzasadnienie w obowiązujących przepisach prawa materialnego. Chodzi wówczas o ograniczenie wykonalności tytułu wykonawczego w części, w zakresie orzeczenia odsetkowego, do wysokości odsetek maksymalnych od daty możliwości prawnej redukcji odsetek umownych zasądzonych ponad wysokość odsetek maksymalnych.

Mając zatem na uwadze, że pozwana uznała roszczenie powodów o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności co do odsetek przekraczających odsetki maksymalne należnych za okres od dnia 21 lutego 2006 r., a jednocześnie że obniżenie wysokości odsetek do poziomu dopuszczalnych następuje z mocy prawa, powództwo w zakresie, w jakim dotyczy odsetek ponad poziom odsetek maksymalnych począwszy od daty wejścia w życie nowelizacji należało uznać za skuteczne. W pozostałym natomiast zakresie, wobec faktu, iż powództwo opozycyjne zmierzało do zakwestionowania również tej części wierzytelności stwierdzonej tytułem, co do której nie zostały spełnione przesłanki z art. 840 kpc, powództwo podlegało oddaleniu.

Wobec powyższego sąd uwzględnił powództwo w części – co do odsetek przekraczających odsetki maksymalne począwszy od 21.02.2006r., a w pozostałej części powództwo oddalił.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 kpc, uwzględniając trudną sytuację majątkową powodów.